

Биљана М. Ђурашиновић
Универзитет Едуконс
Факултет за пројектни
и иновациони менаџмент –
Библиотека, Београд
biljana.djurasinovic@gmail.com

Прегледни рад
УДК 02:929 Комадинић С.
<https://doi.org/10.18485/bibliotekar.2022.64.2.2>

ДЕЛАТНОСТ СЛОБОДАНА КОМАДИНИЋА (1912–1979) У ОБЛИКОВАЊУ БИБЛИОТЕКАРСТВА НАКОН ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА

Сажетак: Циљ рада је да се опише делатност Слободана Комадинића (1912–1979), библиотекара и библиографа Југословенског библиографског института који је, дужи период учествовао у раду Друштва библиотекара Србије¹ – Секције за библиографију и документацију и Савеза друштава библиотекара Југославије. Осим тога, његово присуство на конгресима Међународне федерације библиотекарских удружења и институција (IFLA – International Federation of Library Associations and Institutions) омогућило је упознавање са међународном теоријом и праксом у библиотечкој делатности и њену примену у послератном библиотекарству Србије и Југославије. У складу са пословима које је обављао у оквиру матичне установе, највећи број теоријских радова посветио је библиографији, а своја сазнања представљао је кроз одређен број предавања у оквиру библиотека и сродних институција. Поред тога, учествовао је у изради српске ретроспективне библиографије, у периоду од 1954. до 1960. године и публикација које је издавао Југословенски библиографски институт. Кроз учешће у расправама и раду различитих комисија Слободан Комадинић је, поред теоријског и практичног доприноса библиографији, активно учествовао у свим акцијама и изражавао потребу за факултетским образовањем библиотекара, што је, иако у почетку неуспешно пружило добру основу за каснији настанак Катедре за библиотекарство и информатику.

Кључне речи: Слободан Комадинић (1912–1979), библиотекар и библиограф, Југословенски библиографски институт, Друштво библиотекара Србије – Секција за библиографију и документацију, Савез друштава библиотекара Југославије, српска ретроспективна библиографија, Међународна федерација библиотекарских удружења и институција, образовање библиотекара.

¹ Данашње Библиотекарско друштво Србије.

Увод

У историји српског библиотекарства, посебно од краја 19. века, важну улогу одиграле су многе личности² из културног живота које су кроз различите периоде развоја најпре монархије, а касније републике, допринеле снагом напредку библиотечке делатности, што је, првенствено зависило од општих друштвено-политичких прилика у земљи. Иако је дуги низ година владало мишљење да се развој послератног српског библиотекарства може посматрати независно од међуратног периода, на основу објављених радова последњих година³ са великом поузданошћу можемо потврдити да су постављени задаци у развоју библиотечке делатности формулисани између два светска рата⁴ у потпуности остварени након Другог светског рата. Значајан допринос у послератном периоду, посебно на пољу библиографије, у оквиру Југословенског библиографског института, Друштва библиотекара Србије, Савеза библиотечких друштава Југославије и Међународне феде-

-
- ² У том контексту можемо истаћи делатност Стојана Новаковића и Јована Томића, као управника Народне библиотеке и музеја, или др Марије Илић Агапове у раду Библиотеке и Музеја општине града Београда, као и допринос Уроша Џонића као међуратног управника Универзитетске библиотеке у Београду и Милице Продановић и др Душана Милачића као управника Универзитетске библиотеке, односно Народне библиотеке у Београду након завршетка Другог светског рата. О њиховом раду детаљније видети у: Драган Бараћ, *Библиошкарство Стојана Новаковића* (Београд: Српска књижевна задруга; Економика, 2002); Светлана Мирчов, *Јован Н. Томић: библиошкар и научник* (Београд: Народна библиотека Србије, 2007); Биљана М. Ђурашиновић, *Јавне библиотеке у Србији између два светска рата* (Панчево: Градска библиотека, 2021), 81–100; Небојша Лазаревић, „Урош Џонић први управник Универзитетске библиотеке у Београду”, *Библиошкар: ордан Друштва библиотекара НР Србије* год. 21, бр. 2 (1969), 175–178; Олга Веселиновић, „Др Душан Милачић”, *Библиошкар: ордан Друштва библиотекара НР Србије* год. 24, бр. 5 (1972), 555–560; Ирена Стефановић, „Милица Продановић – управник Универзитетске библиотеке ’Светозар Марковић’ 1944–1961”, *Библиошкар: ордан Друштва библиотекара НР Србије* год. 13, бр. 4 (1961), 207–215.
- ³ Детаљније видети у: Гордана Стокић Симончић, „Друштво југословенских библиотекара и Библиотечарско друштво Србије: континуитет професионалног удруживања”, *Читалиште: научни часопис за теорију и праксу библиошкарства* год. 16, бр. 31 (новембар 2017): 56–61; Биљана М. Ђурашиновић, „Друштво југословенских библиотекара – деловање и домети”, *Читалиште: научни часопис за теорију и праксу библиошкарства* год. 13, бр. 25 (новембар 2014): 2–10.
- ⁴ Потреба да се оснује центар за израду националне библиографије, оснивање библиотекарске школе, доношење Закона о библиотекама итд. идеје су зачете у оквиру Друштва југословенских библиотекара основаног 1931. године. Детаљније видети у: Биљана М. Ђурашиновић, „Друштво југословенских библиотекара – деловање и домети”, *Читалиште: научни часопис за теорију и праксу библиошкарства* год. 13, бр. 25 (новембар 2014): 2–10.

рације библиотекарских удружења и институција дао је виши библиотекар Слободан Комадинић. Његов животопис и деловање током двадесетак година у библиотечкој делатности биће детаљније описани у наставку текста.

Слободан Комадинић – биографски подаци

Слободан Комадинић рођен је 1912. године у Београду. Основну школу и гимназију завршио је 1930, а дипломирао је правне науке на универзитету у родном граду непосредно пред почетак окупације у Другом светском рату 1940. године. У периоду од 1934. до 1944. радио је у Савезу набављачких задруга државних службеника, на разним пословима међу којима је био и библиотечки. Након завршетка Другог светског рата накратко је обављао послове који нису били везани за библиотекарство: био је шеф одсека за статистику Савезног уреда за цене при Привредном савету Демократске Федеративне Југославије, члан југословенске делегације при Савезничкој контролној комисији у Мађарској и запослен у Земаљском уреду за цене Србије да би, почетком 1949. прешао у Југословенски библиографски институт⁵ у коме је остао до пензионисања 1978.⁶ Године 1958. на основу Закона о јавним службеницима (чл. 291), међу првим библиотекари-ма⁷ у послератном периоду добио је звање вишег библиотекара.⁸ Преминуо је 1979. године у Београду.⁹

⁵ Југословенски библиографски институт основан је прерастањем из Библиографског института НРС 25. 5. 1948, када је указом Президијума Народне Скупштине од 25. 8. 1949. истакнут његов савезни значај. Александра Вранеш, *Основи библиографије* (Београд: Народна библиотека Србије, 2001), 87.

⁶ Жарко Протић, „У спомен Слободану М. Комадинићу 1912–1979 вишем библиотекар, библиографу и документаристи”, *Библиошекар: часопис Савеза библиотечких радника Србије* год. 31, бр. 1–3 (јануар–јун 1979): 16–18.

⁷ Поред Слободана М. Комадинића звање су добили Смиља Мишић, Никола Јустинијановић, Љубинка Јовановић, др Ирена Стефановић, Владимир Питовић, Вера Југовић, Станица Костић, Вера Васић, Олга Поповић и Јеремија Митровић.

⁸ „Хроника – личне вести”, *Библиошекар: орјан Друштва библиотекара НР Србије* год. 10, бр. 4 (1958): 329.

⁹ Протић, „У спомен Слободану М. Комадинићу 1912–1979 вишем библиотекар, библиографу и документаристи”: 16–18.

Учешће Слободана Комадинића у раду Друштва библиотекара Србије

У оквиру Друштва библиотекара Србије Слободан Комадинић обављао је више значајних функција: био је члан¹⁰ руководства Секције за библиографију и документацију¹¹ (основана 1953)¹² и председник од 1957. до 1964. године.¹³ Међу њена најзначајнија достигнућа у првим годинама рада убраја се израда публикације „Библиографија Србија 1945–1955” и почетак рада на формирању српске ретроспективне библиографије,¹⁴ чија је комисија образована при Народној библиотеци Србије у јулу 1954. на предлог Друштва библиотекара Србије. Средства за израду обезбедио је Савет за културу Народне републике Србије, а библиографска обрада публикација започета је октобра исте године. Комисија је израдила и правила, као и општи план рада. У библиографску обраду укључене су све књиге штампане на територији НР Србије, од 1868. до 1944. и српске књиге ван територија тадашње Федеративне Народне Републике Југославије чији су аутори српског порекла.¹⁵ Пошто је током 1960. формирано Библиографско одељење Народне библиотеке, одлуком истог Савета дотадашња комисија је расформирана.¹⁶ Комисија¹⁷ Секције за библиографију и документацију учествовала је у изради библиографије библиографија за период од 1955. до 1960. године,¹⁸ а у оквиру поменуте секције била је образована и Комисија

¹⁰ Остали чланови су Милутин Иванушић, Јелена Величковић, Ксенија Лазић и Анђелија Живаљевић.

¹¹ В. Б. [Вера Бранковић], „Рад Друштва библиотекара НР Србије”, *Библиоџекар: орџан Друштва библиотекара НР Србије* год. 7, бр. 1–2 (1955): 103.

¹² Владимир Питовић, „Поводом десетогодишњице ’Библиотекара’”, *Библиоџекар: орџан Друштва библиотекара НР Србије* год. 10, бр. 4 (1958): 229.

¹³ Јеремија Д. Митровић, „Рад Секције за библиографију и документацију”, *Библиоџекар: орџан Друштва библиотекара НР Србије* год. 20, бр. 6 (1968): 598.

¹⁴ Владимир Питовић, „Поводом десетогодишњице ’Библиотекара’”: 229.

¹⁵ Јеремија Д. Митровић, „Српска ретроспективна библиографија – преглед петогодишњег рада”, *Библиоџекар: орџан Друштва библиотекара НР Србије* год. 11, бр. 3–4 (1959): 198.

¹⁶ Јеремија Д. Митровић, „Хроника – Престанак рада Комисије за израду Српске ретроспективне библиографије”, *Библиоџекар: орџан Друштва библиотекара НР Србије* год. 12, бр. 1–2 (1960): 89.

¹⁷ Комисију за израду сачињавали су Ксенија Лазић, Миодраг Живанов, Јеремија Митровић, Јелена Величковић, Добрила Хаџи-Николајевић, Вера Бранковић, Љубица Савић, Косара Грујовић, Олег Иванов, Небојша Лазаревић и Слободан Комадинић.

¹⁸ Душица Стошић, „Друштво библиотекара Србије XIII годишња Скупштина – Извештај

за рад на библиографији библиотечке литературе¹⁹ у Народној Републици Србији од њеног почетка до краја 1960. године.²⁰

Поред учешћа у изради библиографских издања, на састанку Секције 18. маја 1954. Слободан Комадинић говорио је о међународним правилима за скраћивање наслова часописа,²¹ а на годишњој скупштини Друштва библиотекара Србије крајем исте године истицао је неопходност израде уџбеника из библиотекарства.²² На захтев Међународне федерације библиотекарских удружења и институција, чланови Секције²³ припремили су одговоре на два њихова упитника која су се односила на систем и организацију библиографског рада у Југославији и Србији.²⁴

На трећој годишњој скупштини Друштва библиотекара Србије учествовао је у дискусији поводом проблема набавке књига и финансирања библиотека,²⁵ а током одржавања следеће изнео је запажања о раду секција и штампању часописа *Библиоџекар*. Поред тога, изабран је за члана Извршног одбора,²⁶ а током 1952. постао је и члан Управног одбора Друштва.²⁷ На пленарном састанку стручног и струковног удружења библиотекара Србије посвећеном питању библиотечке штампе 1954. године износи мишљење

.....
 управе Друштва библиотекара за 1961/62. годину”, *Библиоџекар: орјан Друштва библиотекара НР Србије* год. 14, бр. 2 (1962): 187.

- ¹⁹ Учесници: Ксенија Лазић, Јеремија Митровић, Миодраг Живанов, Вера Бранковић-Сечански, Јелена Величковић, Добрила Хаџи-Николајевић, Милица Стаменковић, Душица Гутеша, Небојша Лазаревић, Косара Грујић, Драгослава Стојановић, Љубица Савић, Олег Иванов и Слободан Комадинић.
- ²⁰ Небојша Лазаревић, „Друштво библиотекара НР Србије, XII Годишња скупштина”, *Библиоџекар: орјан Друштва библиотекара НР Србије* год. 13, бр. 1–3 (1961): 119.
- ²¹ В. П. [Владимир Питовић], „Рад Друштва библиотекара НР Србије”, *Библиоџекар: орјан Друштва библиотекара НР Србије* год. 6, бр. 2 (1954): 129.
- ²² Љ. А., В. К. [Љиљана Андрић и Вукосава Карановић], „Годишња скупштина Друштва библиотекара НРС”, *Библиоџекар: орјан Друштва библиотекара НР Србије* год. 7, бр. 1–2 (1955): 81.
- ²³ Радну групу чинили су Миодраг Живанов, Вера Бранковић Сечански, Обрад Кујовић, Жарко Протић и Слободан Комадинић.
- ²⁴ „Извештај Друштва библиотекара СР Србије о раду између XVII и XVIII скупштине (15. мај 1970 –15. јуни 1972)”, *Библиоџекар: орјан Друштва библиотекара НР Србије* год. 24, бр. 4 (јул–август 1972): 498.
- ²⁵ Д. Г. [Душица Гутеша], „Трећа годишња скупштина Друштва библиотекара НР Србије”, *Библиоџекар: орјан Друштва библиотекара НР Србије* год. 3, бр. 1–2 (1951): 72.
- ²⁶ Д. Г. [Душица Гутеша], „Четврта годишња скупштина Друштва библиотекара НР Србије”, *Библиоџекар: орјан Друштва библиотекара НР Србије* год. 4, бр. 1–2 (1952): 85–86.
- ²⁷ В. П. [Владимир Питовић], „Рад Друштва библиотекара НР Србије”, *Библиоџекар: орјан Друштва библиотекара НР Србије* год. 4, бр. 1–2 (1952): 90.

да се у оквиру стручног часописа не придаје довољна пажња теоријским питањима библиотекарства, проблемима каталогизације, опису старих рукописа, приказу наших библиографија и рецензијама књига, као и да постоји потреба: да се одређени реферати штампају једном годишње у виду зборника; редовног извештавања о раду појединих секција; штампања резимеа на француском и енглеском важнијих чланка у вези са историјом и теоретским проблемима библиотекарства. Похвалио је постојање одређеног броја радова који су се бавили питањима разрешавања псеудонима.²⁸ Уколико се посматрају чланци у часопису *Библиоџекар*, од првог броја до времена данашњег, уочљиво је да су поједине идеје Слободана Комадинића, попут резимеа на страним језицима, приказа библиографија или описа старих рукописа, прихваћене кроз објављивање већег броја радова о овим темама.

На годишњој скупштини 1959. истицао је значај библиографске секције, као и корист коју библиографи, у појединим земљама (као пример наводи Енглеску и Француску) чине науци. Од проблема указује на учешће малог броја чланова у раду Друштва.²⁹ На следећој скупштини (1960) предложио је да се питања документације уврсте у програм полагања државног стручног испита, као и штампање реферата о одређеним темама који би се могли проследити већим библиотекама и библиотечким центрима уз примедбу да је потребно више пажње посветити питањима предметизације.³⁰

На основу разговора о завичајној библиографији (1961), Слободан Комадинић предложио је да се Извршном одбору Друштва библиотекара Србије упути допис са молбом да републички органи омогуће свим библиотекама редовну набавку материјала потребних за обраду и чување у завичајним одељењима.³¹ На скупштини Друштва библиотекара Србије која је одржана у Аранђеловцу (1972) обавештава присутне да ће Библиографски институт у сарадњи са Културним центром Београда организovati

²⁸ Слободан Петковић, „Пленарни састанак Друштва библиотекара НР Србије посвећен питању библиотечке штампе”, *Библиоџекар: оріан Друштва библиотекара НР Србије* год. 6, бр. 2 (1954): 124–125.

²⁹ „Записник са X редовне годишње скупштине Друштва библиотекара Н. Р. Србије, одржане на дан 1. марта 1959 године у Универзитетској библиотеци ’Светозар Марковић’ у Београду”, *Библиоџекар: оріан Друштва библиотекара НР Србије* год. 11, бр. 1–2 (1959): 106–107.

³⁰ „Записник са XI редовне годишње скупштине Друштва библиотекара НР Србије, одржане на дан 12. марта 1960. године у Народној библиотеци у Београду”, *Библиоџекар: оріан Друштва библиотекара НР Србије* год. 12, бр. 1–2 (1960): 73.

³¹ Небојша Лазаревић, „Сусрет војвођанских библиотекара”, *Библиоџекар: оріан Друштва библиотекара НР Србије* год. 13, бр. 1–3 (1961): 158.

прву изложбу библиографије код нас. Поред тога, указао је и на недовољну видљивост питања из библиотечке делатности у Југославији на међународном нивоу током Међународне године књиге, а истицао је и проблем у раду Библиотекарске школе, за коју је сматрао да је треба подићи на ниво академије, што би требало да буде заједнички предлог Народне библиотеке и Библиотекарског друштва Србије.³² Након што је, током 1975. у складу са тадашњим уставним амандманима Библиотекарско друштво преименовано у Савез библиотечких радника Србије, дао је предлог о учлањењу у Међународну федерацију библиотечких удружења и институција што је једногласно усвојено.³³

Слободан Комадинић био је члан неколико комисија: за проучавање норми у библиотекама,³⁴ која се од почетних задатака који су се односили на нормирање послова у библиотечкој делатности у даљем раду бавила и реорганизацијом и рационализацијом рада у библиотекама са циљем унапређења и бољег награђивања рада;³⁵ одређивање норми за оцену стручног библиотечког рада;³⁶ за уздизање библиотечког кадра и издавачку делатност;³⁷ за међубиблиотечке везе у земљи и иностранству;³⁸

³² „Записник 18. Скупштине Друштва библиотекара СР Србије, одржане 15. и 16. јуна 1972. у Аранђеловцу”, *Библиоџекар: ордан Друштва библиотекара НР Србије* год. 24, бр. 4 (јул-август 1972): 511; 515.

³³ „Скупштина Савеза библиотечких радника Србије 13. XII 1975. – Записник са скупштине 13. XII 1975. године”, *Библиоџекар: часопис Савеза библиотечких радника Србије* год. 27, бр. 5–6 (септембар–децембар 1975): 635.

³⁴ Остали чланови били су Смиља Мишић (председник), Љубинка Јовановић, Олга Перић, Небојша Лазаревић, Нада Стевин, Нера Прикелмајер, Бранка Којић и Нада Видић.

³⁵ Небојша Лазаревић, „Друштво библиотекара НР Србије, XII Годишња скупштина”, *Библиоџекар: ордан Друштва библиотекара НР Србије* год. 13, бр. 1–3 (1961): 113–114.

³⁶ Поред Слободана Комадинића чланови су били и др Ирена Стефановић (председник), Душица Гутеша, Јеремија Митровић, Нера Прикелмајер, Добрила Хаџи-Николајевић и Мирослав Миљушевић. Небојша Лазаревић, „Рад Друштва библиотекара Србије”, *Библиоџекар: ордан Друштва библиотекара НР Србије* год. 8, бр. 1–2 (1956): 109.

³⁷ Чланови Комисије до краја марта 1966. били су Смиља Мишић (председник), Вера Бранковић Сечански (секретар), др Ирена Стефановић, Милица Челебоновић, Радмила Николић, Олга Девит и Душица Ристић. Бранко Ђурђулов, „Извештај о раду Друштва библиотекара СР Србије између четрнаесте и петнаесте годишње скупштине”, *Библиоџекар: ордан Друштва библиотекара НР Србије* год. 18, бр. 4 (1966): 331.

³⁸ Остали чланови били су Станија Глигоријевић (председник), Јелена Величковић (секретар), Добрила Динић, Софија Стошић, Милица Пискер-Кних и Анђелија Мирковића. „Извештај о раду Друштва библиотекара СР Србије између петнаесте и шеснаесте скупштине (4. VI. 1966 – 10. V. 1968)”, *Библиоџекар: ордан Друштва библиотекара НР Србије* год. 20, бр. 3 (1968): 244.

за усклађивање Закона о библиотекама;³⁹ за израду предлога стручног образовања библиотечких кадрова.⁴⁰ Наиме, ова „комисија је израдила и предала Филолошком факултету у Београду нацрт програма Катедре и наставни план за групу библиотекарство. Управа Филолошког факултета на својој седници (од 17. јануара 1962) прихватила је предлог о оснивању групе за изучавање библиотекарства и дала својој наставној комисији задатак да изради коначни нацрт плана наставе ове групе.”⁴¹ Током школске 1963/64. почеле су редовне четворогодишње студије које су обухватале 14 предмета, од којих је пет било ужестручних. Нажалост, оне су, након две генерације уписаних студената, услед организационих и кадровских проблема укинуте 1965. године.⁴² У оквиру Секције за библиографију и документацију покренуто је и питање постдипломских студија из библиотечке делатности, а Слободан Комадинић добио је задатак да се о овом питању изјасни на Скупштини Савеза друштава библиотекара Југославије које је од 15. до 17. 10. 1965. одржано у Будви.⁴³ О високошколском образовању библиотекара расправљало се и у оквиру Комисије за стручно уздизање библиотечких радника и издавачку делатност, а „став Комисије био је да не треба ићи на четворогодишње студије већ се оријентисати на постдипломске студије. Група библиотекара (Станка Костић, Десанка Стаматовић, Љиљана Брковић и Слободан Комадинић) израдила је

³⁹ Остали чланови били су Смиља Мишић, Ленка Величковић и Вера Бранковић. Бранко Ђурђулов, „Извештај о раду Друштва библиотекара СР Србије између четрнаесте и петнаесте годишње скупштине”, *Библиоџекар: ордан Друштва библиотекара НР Србије* год. 18, бр. 4 (1966): 328.

⁴⁰ У раду комисије учествовали су Нада Атанасијевић, Бранко Ђурђулов, Љубинка Јовановић, др Слободан Јовановић, Никола Јустинијановић, Смиља Мишић и Слободан Комадинић. Консултативни тим чинили су тадашња директорка Библиотечарске школе Радмила Радосављевић и директор Југословенског центра за техничку и научну документацију Живојин Протић. Небојша Лазаревић, „Рад Друштва библиотекара Србије у првој половини 1961. године”, *Библиоџекар: ордан Друштва библиотекара НР Србије* год. 13, бр. 1–3 (1961): 144–145.

⁴¹ Стошић, „Друштво библиотекара Србије XIII годишња Скупштина – Извештај управе Друштва библиотекара за 1961/62. годину”: 185.

⁴² Гордана Стокић Симончић и Жељко Вучковић, „Основни правци развоја библиотекарства у Србији 1945–1990”, у Библиотеке и идентитет: Пролегомена за историју модерног српског библиотекарства (Панчево: Градска библиотека; Нови Сад: Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду, 2012), 59–60.

⁴³ Бранко Ђурђулов, „Извештај о раду Друштва библиотекара СР Србије између четрнаесте и петнаесте годишње скупштине”, *Библиоџекар: ордан Друштва библиотекара НР Србије* Год. XVIII, бр. 4 (1966): 332; 338.

’рго метогиа’ о оснивању Катедре за библиотекарство, библиографију и информације на III степену постдипломских студија на Београдском универзитету”.⁴⁴

У области каталогизације Слободан Комадинић имао је улогу приликом утврђивања почетних правила за каталожку обраду публикација, као члан Комисије за каталогизацију⁴⁵ која је имала циљ да у име Друштва библиотекара Србије формулише своје ставове у вези са овим делом библиотечког посла. У оквиру Савезне комисије достављени су предлози представљени на конференцији за уједначавање каталожких принципа у Паризу 1961.⁴⁶ Учествовао је и приликом расправе о изради Југословенских правила за каталогизацију.⁴⁷ За савремену каталожку праксу важно је истаћи да се он средином седамдесетих година 20. века, када у општу употребу улазе правила за међународни опис публикација, бавио питањима која су кроз израду каталожких записа у библиотечкој пракси заступљена и данас. Наиме, „комисија је у овом периоду одржала десет састанака, на којима је, поред постављања плана рада, дискутовала о изради југословенских правила за друго поље листића – библиографски опис – чији нацрт ради Ева Верона ослањајући се на међународне стандарде ISBD (M) и ISBD (S), о нацрту Закона о библиотечкој делатности на који је ставила конкретне примедбе, о централизованом каталогизацији у Народној библиотеци СРС, о допунама за друго издање FIAB-ове публикације ’Names of persons – national usages of entry in catalogues’ и др.”⁴⁸

Поред учешћа у комисијама Друштва библиотекара Србије, Слободан Комадинић имао је велики број излагања у оквиру различитих усатанова и секција (најчешће Секције за библиографију и документацију или у сарадњи са Секцијом за научне библиотеке): о организацији и раду

⁴⁴ „Извештај о раду Друштва библиотекара СР Србије између шеснаесте и седамнаесте скупштине (11. V 1968 – 14. V 1970)” *Библиотекар: орган Друштва библиотекара НР Србије*, Год. XXII, бр. 4 (1970): 389.

⁴⁵ Остали чланови били су Олга Поповић (председник), Љубинка Јовановић, Љубица Којић, Радмила Николић, Љубица Савић, Радослав Јанковић, Предраг Перовић, Боса Слијепчевић, Перуника Поповић и Зора Ђирковић.

⁴⁶ Стошић, „Друштво библиотекара Србије XIII годишња Скупштина Скупштина – Извештај управе Друштва библиотекара за 1961/62. годину”: 183.

⁴⁷ Бранко Ђурђулов, „Извештај о раду Друштва библиотекара СР Србије између четрнаесте и петнаесте годишње скупштине”: 332.

⁴⁸ „Скупштина Савеза библиотечких радника Србије 13. XII 1975 – Извештаји комисија”, *Библиотекар: часопис Савеза библиотечких радника Србије* год. 27, бр. 5–6 (септембар–децембар 1975): 626.

Библиографског института (1951);⁴⁹ организација централног каталога са увидом у републички централни каталог НР Македоније; о информационом раду библиотекара; делатност огледне библиотеке УНЕСКО-а у Делхију (са филмом) (1957 – на позив Друштва библиотекара Македоније у Скопљу);⁵⁰ о Антонију Арноту и његовом делу *Сербска библиоџека*; Конгресна библиотека у Вашингтону: њена организација и библиографски рад са филмовима; Улога градске библиотеке као матичне библиотеке (у оквиру Друштва библиотекара Босне и Херцеговине у Сарајеву и Друштва библиотекара Македоније у Скопљу);⁵¹ уједначење принципа о индивидуалном аутору;⁵² стандарди који се примењују у практичном библиографском раду;⁵³ место библиотека и научних информација у нацрту Закона о организацији научних делатности (1968);⁵⁴ међународни стандарди у југословенској библиографији (1969);⁵⁵ каталог књига⁵⁶ на језицима југословенских народа 1519–1867;⁵⁷ о специјалним библиотекама;⁵⁸ међународни стандарда за часописе; побољшање међународних веза на пољу библиографије; транслитерација ћирилице; школовање библиотекара и документалиста код нас;⁵⁹ скраћенице типичних речи код библиографских података бр. 1281.⁶⁰

-
- ⁴⁹ Александар Поповић и Јанко Договић, „Курс за библиотечке техничаре и библиотечке руковоаоце”, *Библиоџекар: оріан Друшћива библиоџекара НР Србије* год. 3, бр. 3–4 (1951): 139.
- ⁵⁰ Вера Бранковић Сечански „Рад Друштва библиотекара Србије”, *Библиоџекар: оріан Друшћива библиоџекара НР Србије* год. 9, бр. 3–4 (1957): 281.
- ⁵¹ Небојша Лазаревић, „Друштво библиотекара НР Србије, XII Годишња скупштина”, *Библиоџекар: оріан Друшћива библиоџекара НР Србије* год. 13, бр. 1–3 (1961): 120-121.
- ⁵² Заједно са Љубицом Савић.
- ⁵³ Стошић, „Друштво библиотекара Србије XIII годишња Скупштина Скупштина – Извештај управе Друштва библиотекара за 1961/62. годину”: 186-187.
- ⁵⁴ Ксенија Б. Лазић, „Рад Друштва библиотекара СР Србије”, *Библиоџекар: оріан Друшћива библиоџекара СР Србије* год. 20, бр. 6 (1968): 724.
- ⁵⁵ Ксенија Б. Лазић, „Рад Друштва библиотекара СР Србије”, *Библиоџекар: оріан Друшћива библиоџекара СР Србије* год. 21, бр. 2 (1969): 300.
- ⁵⁶ Заједно са Вером Сечански.
- ⁵⁷ „Извештај о раду Друштва библиотекара СР Србије између осамнаесте и деветнаесте скупштине (15. јун 1972 – 13. децембар 1975)”, *Библиоџекар: часопис Савеза библиоџекарских радника Србије* год. 27, бр. 5–6 (септембар–децембар 1975): 619.
- ⁵⁸ „Извештај Друштва библиотекара СР Србије о раду између XVII и XVIII скупштине (15. мај 1970 – 15. јуни 1972)”, *Библиоџекар: оріан Друшћива библиоџекара НР Србије* год. 24, бр. 4 (јул–август 1972): 496.
- ⁵⁹ „Извештај о раду Друштва библиотекара СР Србије између шеснаесте и седамнаесте скупштине (11. V 1968 – 14. V 1970)”, *Библиоџекар: оріан Друшћива библиоџекара НР Србије* год. 22, бр. 4 (1970): 387.

Када је, преко Комисије за стручно образовање библиотечног кадра и издавачку делатност одржано неколико предавања⁶¹ под слоганом „Библиотекарство у свету и код нас” (од 5. маја до 2. јуна 1967), Слободан Комадинић имао је излагање насловљено „Научни рад и библиотеке”.⁶² Обављао је дужност члана Одбора⁶³ за Међународну годину књиге.⁶⁴ Поред рада у оквиру Друштва библиотекара Србије, значајан допринос дао је и кроз деловање у оквиру Савеза друштва библиотекара Југославије.

Допринос раду Савеза друштава библиотекара Југославије

Рад у оквиру Савеза Слободан Комадинић започео је током 1953. предлогом за оснивање Савезне секције за библиографију и документацију. Поред тога истицао је потребу да се Конгрес ове институције одржава редовно сваке друге године, као и достављање дневног реда републичким друштвима барем два месеца раније. У вези са набавком литературе из иностранства сматрао је неопходним обезбеђивање средстава стране валуте по званичном курсу, као и расподелу кредита у оквиру друштва библиотекара из сваке републике уз сагласност просветних власти.⁶⁵ Од предавања значајних за унапређење делатности за саветовање Савеза друштава библиотекара Југославије (1959) саставио је реферат „Задаци библиографије у вези са научним радом ФНРЈ”.⁶⁶

⁶⁰ „Извештај о раду Друштва библиотекара СР Србије између петнаесте и шеснаесте скупштине (4. VI. 1966 – 10. V. 1968)”, *Библиотекар: ордан Друштва библиотекара НР Србије* год. 20, бр. 3 (1968): 241.

⁶¹ Остале реферате одржали су Велибор Глигорић: Човек и књига; Лидија Суботин: Библиотеке социјалистичких земаља; др Слободан Јовановић: Библиотеке Запада (Европа, САД); Драган Филиповић: Савремена библиотека.

⁶² „Извештај о раду Друштва библиотекара СР Србије између петнаесте и шеснаесте скупштине (4. VI. 1966 – 10. V. 1968)”: 238.

⁶³ Остали чланови били су Милица Продановић (председник), Станија Глигоријевић (попредседник), Жарко Протић, Драган Филиповић, Софија Стошић, Вера Бранковић Сечански, Станка Костић, Душица Стошић и Оливера Јовановић.

⁶⁴ Станија Глигоријевић, „Друштво библиотекара Србије у години књиге”, *Библиотекар: ордан Друштва библиотекара НР Србије* год. 24, бр. 4 (јул–август 1972): 482.

⁶⁵ Никола Јустинијановић, „II конгрес Савеза друштава библиотекара ФНРЈ Марибор (7. и 8. јун 1953)”, *Библиотекар: ордан Друштва библиотекара НР Србије* год. V, бр. 1–2 (1953): 93, 99–100.

⁶⁶ Љ. Ј. [Љубинка Јовановић], „IV конгрес Савеза друштава библиотекара Југославије”, *Библиотекар: ордан Друштва библиотекара НР Србије* год. 11, бр. 1–2 (1959): 97.

У оквиру Осмог конгреса Савеза друштава библиотекара подржао је идеју коју је предложио колега Драго Видовић који се односио на формирање радне групе за аутоматизацију у библиотекама, истичући могућност повезивања каталога централних националних библиотека књига и часописа у тадашњој Југославији. Поред тога информисао је присутне да је Библиографски институт прикупио све књиге за слепе које су издате у Југославији и да постоји намера да се на Брајевом писму и обично објави њихова библиографија.⁶⁷ Ова идеја, у оквиру Републике Србије најпотпуније је реализована у времену садашњем кроз постојање обједињене каталогизације и могућношћу приступа каталозима свих чланица.

Током заседања Скупштине Савеза друштава библиотекара Југославије (1975) чланови Комисије за библиографију и информације и Комисије за механизацију и аутоматизацију одржали су заједнички састанак на коме су разматрали предавање Слободана Комадинића о потреби стварања систематског речника библиотекарских термина.⁶⁸ На нивоу каталога ова идеја видљива је кроз постојање нормативних датотека и вишејезичних речника, не само у појмовима везаним за библиотечко-информациону делатност, већ и за све друге где је потребна јединственост у дефинисању истих.

Преглед рада, од времена оснивања Савезне секције за библиографију, укључујући различита предавања која је одржао, указује да је и у оквиру стручне организације на државном нивоу давао значајан допринос библиотечкој делатности, а теме којима се бавио у оквиру Друштва библиотекара Србије и Савеза библиотекарских друштава Југославије излагао је и на састанцима међународних удружења.

Промоција библиотекарства Србије и Југославије кроз делатност у оквиру међународних организација

У оквиру различитих организација на међународном нивоу Слободан Комадинић углавном је учествовао у раду оних које су се бавиле библиографским радом, а и предавања у оквиру Међународне федерације

⁶⁷ Андон Г. Андоновски, „Извештај о раду Извршног одбора Савеза друштава библиотекара Југославије у раздобљу између II и III скупштине (септембар 1967 – септембар 1969. г.)”, *Библиошкар: орган Друштва библиотекара НР Србије* год. 21, бр. 6 (1969): 807, 809.

⁶⁸ Богомила Живковић, „VI Скупштина Савеза друштава библиотекара Југославије (Сарајево 23–24. X 1975. године)”, *Библиошкар: часопис Савеза библиотечких радника Србије* год. 27, бр. 5–6 (септембар–децембар 1975): 608.

библиотекарских удружења и институција такође су била у складу са проблемима библиографске праксе. Као учесник Међународног конгреса библиотекара и документалиста у Бриселу (1955) имао је излагање приликом којег је дао преглед библиографског рада у земљама Балкана. Поред тога, истицао је и значај размене публикација са земљом чији је аутор преведен и достављање преведеног дела националној библиотеци и подржао предлог УНЕСКА да се изврши ревизија бриселске конвенције⁶⁹ из 1886. године.⁷⁰

Учествовао је у раду националне комисије за УНЕСКО, као члан Комисије⁷¹ за културне делатности у радној групи за библиотеке.⁷² Поред тога, на захтев Комисије секција за библиографију и документацију (1970) предложен је као један од стручњака за библиотекарство. Остали чланови били су Лидија Суботин, Вера Бранковић Сечански, Жарко Протић, Олга Добровић и Станка Костић.⁷³

На тридесетом заседању ИФЛЕ у Риму (1964) учествовао је као председател Друштва библиотекара Србије и подржао предлог да се у оквиру Федерације оснује Комисија за библиографију и документацију, што је и прихваћено.⁷⁴ На конгресима Међународне федерације библиотекарских удружења и институција у Москви (1970), заједно са Жарком Протићем,

⁶⁹ Бриселска конвенција из 1886. представљала је први договор између држава о размени публикација. „Бриселска конвенција има два дела: А – општи, за размену званичних, научних и књижевних публикација и Б – за директну размену парламентарних које се упућују непосредно скупштинама. (...) Спровођење одредаба Бриселске конвенције у Србији било је поверено Министарству просвете, које је слало наше званичне публикације, а примљене делило одговарајућим установама. (...) У држави СХС и Краљевини Југославији такође није створен Центар за размену, већ је ову службу обављало Министарство спољних послова.” У социјалистичкој Југославији за размену је био одговоран Југословенски центар за међународну размену публикација, основан 1950. године у оквиру Југословенског библиографског института (тадашњи Библиографски институт ФНРЈ). Бранка Стајић, „Размена званичних публикација у пракси ФНРЈ”, *Библиотекар: оріан Друштва библиотекара НР Србије* год. 12, бр. 1–2 (1960): 28–29.

⁷⁰ В. Б. С. [Вера Бранковић Сечански], „Интернационални конгрес библиотекара и документалиста, Брисел 8–17 септембар 1955. године”, *Библиотекар: оріан Друштва библиотекара НР Србије* год. 7, бр. 3–4 (1955): 250–252.

⁷¹ Остали чланови били су Милица Продановић, Владимир Питовић и Љубинка Јовановић.

⁷² „Конференција националне комисије за UNESCO (18. и 19. 06. 1956)”, *Библиотекар: оріан Друштва библиотекара НР Србије* год. 8, бр. 1–2 (1956): 118.

⁷³ „Извештај Друштва библиотекара СР Србије о раду између XVII и XVIII скупштине (15. мај 1970 –15. јуни 1972)”, *Библиотекар: оріан Друштва библиотекара НР Србије* год. 24, бр. 4 (јул–август 1972): 498.

⁷⁴ Вера Бранковић Сечански, „Сарадња Друштва библиотекара Србије са другим друштвима и организацијама”, *Библиотекар: оріан Друштва библиотекара НР Србије* год. 20, бр. 6 (1968): 610.

био је део рада Комисије за библиографију, за каталогизацију и званичне публикације, а на заседању у Будимпешти (1972) Слободан Комадинић учествовао је са излагањем „Лектира и библиографија у Југославији”.⁷⁵ Током конгреса у Греноблу (1973) имао је излагање „Текући абстракти из друштвених наука у балканским земљама”,⁷⁶ а у Лозани (1976), у својству председника Комисије за библиографију⁷⁷ Савеза библиотечких радника Србије „Развој библиографског рада у Југославији за протеклих пет година”. На њему су од стране Комисије за универзалну библиографску контролу усвојени и међународни стандарди за библиографски и библиотечки рад.⁷⁸ Учествовао је и у раду комисије за библиографију Међународне федерације библиотекарских удружења и институција у Лајпцигу.⁷⁹

Списатељска и уредничка делатност у оквиру Југословенског библиографског института и других сродних установа у земљи и иностранству

Поред рада у оквиру Друштва библиотекара Србије, Савеза и учешћа на скуповима и конгресу Међународне федерације библиотекарских удружења и институција, Слободан Комадинић учествовао је у изради неколико значајних публикација. Године 1956/57. штампана му је библиографија превода дела бугарске лепе књижевности на језике народа Југославије која

⁷⁵ „Извештај Друштва библиотекара СР Србије о раду између XVII и XVIII скупштине (15. мај 1970 – 15. јуни 1972)”: 493.

⁷⁶ „Скупштина Савеза библиотечких радника Србије 13. XII 1975 – Извештај о раду Друштва библиотекара СР Србије између осамнаесте и деветнаесте скупштине (15. јун 1972 – 13. децембар 1975)”, *Библиоџекар: часопис Савеза библиотечких радника Србије* год. 27, бр. 5–6 (септембар–децембар 1975): 617.

⁷⁷ Остали чланови били су Радослав Цајић, Вера Бранковић Сечански, Ружица Стојковић, Драгана Јовановић, Миодраг Живанов и Никола Стојановић.

⁷⁸ „Друга редовна скупштина Савеза библиотечких радника СР Србије 8. и 9. јуни 1978. године – Извештај о раду Савеза библиотечких радника Србије од 1975. до 1978. године”, *Библиоџекар: часопис Савеза библиотечких радника Србије* год. 30, бр. 1–6 (јануар–децембар 1978): 219, 221–222; 224–225.

⁷⁹ „Скупштина Савеза библиотечких радника Србије 13. XII 1975 – Извештај о раду Друштва библиотекара СР Србије између осамнаесте и деветнаесте скупштине (15. јун 1972 – 13. децембар 1975)”: 617.

обухвата период од 1850. до 1957. у оквиру Годишњака Бугарског библиографског института „Елин Пелин”.⁸⁰ Поред тога саставио је и монографију *Лашинско-америчка књижевност у Југославији. Библиографија. Дела објављена у књиџама и анџолоџијама* (1963) и био је уредник публикације *Библиографија Југославије: књиџе, брошуре и музикалије* током 1965/66. године за коју је радио и Предметни регистар (1964) и Регистар имена и наслова (1965).⁸¹ Уредник (1972) у првој и другој књиџи „Каталог стране периодике у библиотекама Југославије 1919–1968.”⁸² Дао је и предлоге скраћеница у структури библиографских података (библиографских јединица) које се односе на документа описана у библиографијама, каталозима и другим библиографским инструментима.⁸³

Слободан Комадинић био је и аутор превода ИСБД (С) који је препоручила тадашња радна група за библиографски стандардни опис у сарадњи Комисије за каталогизацију и Комисије за серијске публикације Међународне федерације библиотекарских удружења и институција. Циљ је био да се помоћу описа омогући аутоматска обрада серијских публикација, односно универзална читљивост записа.⁸⁴

У оквиру публикације штампане поводом десетогодишњице оснивања Југословенског библиографског института објавио је текстове „Почеци српске библиографије” и „Библиографске информације и документација”.⁸⁵

⁸⁰ „Наше библиотекарство у свету”, *Библиоџекар: орџан Друшџтва библиоџекара НР Србије* год. 11, бр. 3–4 (1959): 283.

⁸¹ Драган Филиповић, „Југословенска библиотекарска библиографија за 1966. годину”, *Библиоџекар: часоџис Друшџтва библиоџекара СР Србије* год. 19, бр. 5–6 (1967): 300; 302.

⁸² Жарко Протић, „У спомен Слободану М. Комадинићу 1912–1979 вишем библиотекару, библиографу и документаристи”, *Библиоџекар: часоџис Савеза библиоџеџких радника Србије* год. 31, бр. 1–3 (јануар–јун 1979): 19.

⁸³ Слободан Комадинић, „Наџрти препорука ISO-а: бр. 1281 (скраћенице типичних речи код библиографских података) и бр. 1294 (скраћенице генеричких имена у насловима периодичних публикација)”, *Библиоџекар: часоџис Друшџтва библиоџекара НР Србије* год. 19, бр. 5–6 (1967): 285–293.

⁸⁴ Д. Д. [Добраила Дошен], „Прикази и критике – Југословенски преводи ISBD (М) и ISBD (S)”, *Библиоџекар: часоџис Друшџтва библиоџекара СР Србије* год. 26, бр. 4–6 (јул–деџембар, 1974): 138–139.

⁸⁵ *Deset godina Bibliografskog instituta FNRJ 1948–1958* (Beograd: Bibliografski institut FNRJ, 1958).

Поред радова у монографским публикацијама штампано му је и неколико радова у часопису *Библиоџекар*⁸⁶ чији је члан редакције био од 1964. до 1966. године.⁸⁷

Закључак

Посматрајући учешће Слободана Комадинића у раду Друштва библиотекара Србије, Савеза друштава библиотекара Југославије и Међународне федерације библиотечких удружења и институција, могу се сагледати све промене у библиографском раду Србије, Југославије и света. Такође је видљив његов напор, посебно у оквиру Југословенског библиографског института, да се применом савремених метода и техника библиографског рада унапреди библиотечка делатност у Србији и тадашњој Југославији.

Кроз разговоре у оквиру секције Друштва први пут је истакнута потреба за високошколским образовањем библиотекара, што је, уз одређени временски прекид довело до оснивања Катедре за библиотекарство. Поред тога, кроз више од двадесет година рада у библиотечној делатности често је истицао потребу за израдом одговарајућих уџбеника и увршћивањем библиографије у програм за полагање стручног испита.

Можемо рећи, да је Слободан Комадинић заједно са осталим члановима Друштва библиотекара Србије кроз рад појединачних секција несумњиво допринео значајном унапређењу библиотекарства и пружио добру основу за даљи развој ове научне дисциплине и то посебно кроз даљу надоградњу њених теоријских поставки.

⁸⁶ Слободан Комадинић, „Нацрти препорука ISO-а: бр. 1281 (скраћенице типичних речи код библиографских података) и бр. 1294 (скраћенице генеричких имена у насловима периодичних публикација)”, *Библиоџекар: часопис Друштва библиотекара НР Србије* год. 19, бр. 5–6 (1967): 285–293; Слободан Комадинић, „Димитрије П. Тирол и библиотека Друштва српске словесности”, *Библиоџекар: орџан Друштва библиотекара НР Србије* год. 25, бр. 1 (1973): 52–54; Слободан Комадинић, „Кадрови у специјалним библиотекама”, *Библиоџекар: часопис Друштва библиотекара НР Србије* год. 18, бр. 1–3 (1966): 65–69.

⁸⁷ Жарко Протић, „У спомен Слободану М. Комадинићу 1912–1979 вишем библиотекарџу, библиографџу и документаристи”, *Библиоџекар: часопис Савеза библиотечких радника Србије* год. 31, бр. 1–3 (јануар–јун 1979): 21.

Literatura:

1. Andonovski, Andon G. „Izveštaj o radu Izvršnog odbora Saveza društava bibliotekara Jugoslavije u razdoblju između II i III skupštine (septembar 1967 – septembar 1969. g.)”. *Bibliotekar: organ Društva bibliotekara NR Srbije* god. 21, br. 6 (1969): 791–814. (na ćirilici)
2. A. LJ., K. V. [Andrić Ljiljana i Karanović Vukosava]. „Godišnja skupština Društva bibliotekara NRS”. *Bibliotekar: organ Društva bibliotekara NR Srbije* god. 7, br. 1–2 (1955): 80–82. (na ćirilici)
3. Barać, Dragan. *Bibliotekarstvo Stojana Novakovića*. Beograd: Srpska književna zadruga; Ekonomika, 2002 (na ćirilici)
4. B. V. [Branković Vera]. „Rad Društva bibliotekara NR Srbije”. *Bibliotekar: organ Društva bibliotekara NR Srbije* god. 7, br. 1–2 (1955): 103–105. (na ćirilici)
5. Branković Sečanski, Vera. „Rad Društva bibliotekara Srbije”. *Bibliotekar: organ Društva bibliotekara NR Srbije* god. 9, br. 3–4 (1957): 277–281. (na ćirilici)
6. B. S. V. [Branković Sečanski Vera]. „Internacionalni kongres bibliotekara i dokumentalista, Brisel 8–17 septembar 1955. godine”. *Bibliotekar: organ Društva bibliotekara NR Srbije* god. 7, br. 3–4 (1955): 248–254.
7. Branković Sečanski, Vera. „Saradnja Društva bibliotekara Srbije sa drugim društvima i organizacijama”. *Bibliotekar: organ Društva bibliotekara NR Srbije* god. 20, br. 6 (1968): 601–617. (na ćirilici)
8. *Deset godina Bibliografskog instituta FNRJ 1948–1958*. Beograd: Bibliografski institut FNRJ, 1958.
9. D. D. [Došen Dobrila]. „Prikazi i kritike – Jugoslovenski prevodi ISBD (M) и ISBD (S)”. *Bibliotekar: časopis Društva bibliotekara SR Srbije* god. 26, br. 4–6 (jul–decembar, 1974): 137–139. (na ćirilici)
10. „Druga redovna skupština Saveza bibliotečkih radnika SR Srbije 8. i 9. juni 1978. godine – Izveštaj o radu Saveza bibliotečkih radnika Srbije od 1975. do 1978. godine”. *Bibliotekar: časopis Saveza bibliotečkih radnika Srbije* god. 30, br. 1–6 (januar–decembar 1978): 217–226. (na ćirilici)
11. Đurašinić, Biljana M. „Društvo jugoslovenskih bibliotekara – delovanje i dometi”. *Čitalište: naučni časopis za teoriju i praksu bibliotekarstva* god. 13, br. 25 (novembar 2014): 2–10. (na ćirilici)
12. Đurašinić, Biljana M. *Javne biblioteke u Srbiji između dva svetska rata*. Pančevo: Gradska biblioteka, 2021. (na ćirilici)
13. Đurđulov, Branko. „Izveštaj o radu Društva bibliotekara SR Srbije između četrnaeste i petnaeste godišnje skupštine”. *Bibliotekar: organ Društva bibliotekara NR Srbije* god. 18, br. 4 (1966): 315–339. (na ćirilici)

14. Filipović, Dragan. „Jugoslovenska bibliotekarska bibliografija za 1966. godinu”. *Bibliotekar: časopis Društva bibliotekara SR Srbije* god. 19, br. 5–6 (1967): 295–328. (na ćirilici)
15. Gligorijević, Stanija. „Društvo bibliotekara Srbije u godini knjige”. *Bibliotekar: organ Društva bibliotekara Srbije* god. 24, br. 4 (jul–avgust 1972): 481–484. (na ćirilici)
16. G. D. [Guteša Dušica]. „Treća godišnja skupština Društva bibliotekara NR Srbije”. *Bibliotekar: organ Društva bibliotekara NR Srbije* god. 3, br. 1–2 (1951): 71–73. (na ćirilici)
17. G. D. [Guteša Dušica]. „Četvrta godišnja skupština Društva bibliotekara NR Srbije”. *Bibliotekar: organ Društva bibliotekara NR Srbije* god. 4, br. 1–2 (1952): 85–86. (na ćirilici)
18. „Hronika – lične vesti”. *Bibliotekar: organ Društva bibliotekara NR Srbije* god. 10, br. 4 (1958): 329. (na ćirilici)
19. „Izveštaj Društva bibliotekara SR Srbije o radu između XVII i XVIII skupštine (15. maj 1970 – 15. juni 1972)”. *Bibliotekar: organ Društva bibliotekara NR Srbije* god. 24, br. 4 (jul–avgust 1972): 491–519. (na ćirilici)
20. „Izveštaj o radu Društva bibliotekara SR Srbije između petnaeste i šesnaeste skupštine (4. VI. 1966 – 10. V. 1968)”. *Bibliotekar: organ Društva bibliotekara NR Srbije* god. 20, br. 3 (1968): 229–248. (na ćirilici)
21. „Izveštaj o radu Društva bibliotekara SR Srbije između šesnaeste i sedamnaeste skupštine (11. V 1968 – 14. V 1970)”. *Bibliotekar: organ Društva bibliotekara NR Srbije* god. 22, br. 4 (1970): 379–409. (na ćirilici)
22. „Izveštaj Društva bibliotekara SR Srbije o radu između XVII i XVIII skupštine (15. maj 1970 – 15. juni 1972)”. *Bibliotekar: organ Društva bibliotekara NR Srbije* god. 24, br. 4 (jul–avgust 1972): 491–509. (na ćirilici)
23. J. Lj. [Jovanović Ljubinka]. „IV kongres Saveza društava bibliotekara Jugoslavije”. *Bibliotekar: organ Društva bibliotekara NR Srbije* god. XI, br. 1–2 (1959): 97–98. (na ćirilici)
24. Justinijanović, Nikola. „II kongres Saveza društava bibliotekara Jugoslavije Maribor (7. i 8. jun 1953)”. *Bibliotekar: organ Društva bibliotekara NR Srbije* god. 5, br. 1–2 (1953): 83–101. (na ćirilici)
25. Komadinić, Slobodan. „Dimitrije P. Tirol i Biblioteka Društva srpske slovesnosti”. *Bibliotekar: organ Društva bibliotekara NR Srbije* god. 25, br. 1 (1973): 52–54. (na ćirilici)
26. Komadinić, Slobodan. „Kadrovi u specijalnim bibliotekama”. *Bibliotekar: organ Društva bibliotekara NR Srbije* god. 18, br. 1–3 (1966): 65–69. (na ćirilici)
27. Komadinić, Slobodan. „Nacrti preporuka ISO-a: br. 1281 (skraćenicе tipičnih reči kod bibliografskih podataka) i br. 1294 (skraćenicе generičkih imena u naslovima

- periodičnih publikacija”. *Bibliotekar: časopis Društva bibliotekara NR Srbije* god. 19, br. 5–6 (1967): 285–293. (na ćirilici)
28. „Konferencija nacionalne komisije za UNESCO (18. i 19. 06. 1956)”. *Bibliotekar: organ Društva bibliotekara NR Srbije* god. 8, br. 1–2 (1956): 118–120. (na ćirilici)
29. Lazarević, Nebojša. „Društvo bibliotekara NR Srbije, XII godišnja skupština”. *Bibliotekar: organ Društva bibliotekara NR Srbije* god. 13, br. 1–3 (1961): 110–125. (na ćirilici)
30. Lazarević, Nebojša. „Rad bibliotekara NR Srbije”. *Bibliotekar: organ Društva bibliotekara NR Srbije* god. 8, br. 1–2 (1956): 108–111. (na ćirilici)
31. Lazarević, Nebojša. „Rad Društva bibliotekara Srbije u prvoj polovini 1961. godine”. *Bibliotekar: organ Društva bibliotekara NR Srbije* god. 13, br. 1–3 (1961): 137–146. (na ćirilici)
32. Lazarević, Nebojša. „Susret vojvođanskih bibliotekara”. *Bibliotekar: organ Društva bibliotekara NR Srbije* god. 13, br. 1–3 (1961): 158–159. (na ćirilici)
33. Lazarević, Nebojša. „Uroš Džonić prvi upravnik Univerzitetske biblioteke u Beogradu”. *Bibliotekar: organ Društva bibliotekara NR Srbije* god. 21, br. 2 (1969), 175–178. (na ćirilici)
34. Lazić, Ksenija B. „Rad Društva bibliotekara SR Srbije”. *Bibliotekar: organ Društva bibliotekara SR Srbije* god. 20, br. 6 (1968): 721–728. (na ćirilici)
35. Lazić, Ksenija B. „Rad Društva bibliotekara SR Srbije”. *Bibliotekar: organ Društva bibliotekara SR Srbije* god. 21, br. 2 (1969): 299–302. (na ćirilici)
36. Mirčov, Svetlana. *Jovan N. Tomić: bibliotekar i naučnik*. Beograd: Narodna biblioteka Srbije, 2007. (na ćirilici)
37. Mitrović, Jeremija D. „Rad Sekcije za bibliografiju i dokumentaciju”. *Bibliotekar: organ Društva bibliotekara NR Srbije* god. 20, br. 6 (1968): 598–600. (na ćirilici)
38. Mitrović, Jeremija D. „Srpska retrospektivna bibliografija – pregled petogodišnjeg rada”. *Bibliotekar: organ Društva bibliotekara NR Srbije* god. 11, br. 3–4 (1959): 198–202. (na ćirilici)
39. Mitrović, Jeremija D. „Hronika – Prestanak rada Komisije za izradu Srpske retrospektivne bibliografije”. *Bibliotekar: organ Društva bibliotekara NR Srbije* god. 12, br. 1–2 (1960): 89. (na ćirilici)
40. „Naše bibliotekarstvo u svetu”. *Bibliotekar: organ Društva bibliotekara NR Srbije* god. 11, br. 3–4 (1959): 283. (na ćirilici)
41. Petković, Slobodan. „Plenarni sastanak Društva bibliotekara NR Srbije posvećen pitanju bibliotečke štampe”. *Bibliotekar: organ Društva bibliotekara NR Srbije* god. 6, br. 2 (1954): 119–126. (na ćirilici)
42. Pitović, Vladimir. „Povodom desetogodišnjice 'Bibliotekara'”. *Bibliotekar: organ Društva NR Srbije* god. 10, br. 4 (1958): 225–232. (na ćirilici)

43. P. V. [Pitović Vladimir]. „Rad Društva bibliotekara NR Srbije”. *Bibliotekar: organ Društva NR Srbije* god. 4, br. 1–2 (1952): 88–90. (na ćirilici)
44. P. V. [Pitović Vladimir]. „Rad Društva bibliotekara NR Srbije”. *Bibliotekar: organ Društva NR Srbije* god. 6, br. 2 (1954): 128–129. (na ćirilici)
45. Popović, Aleksandar i Janko Dogović. „Kurs za bibliotečke tehničare i bibliotečke rukovaoce”. *Bibliotekar: organ Društva bibliotekara NR Srbije* god. 3, br. 3–4 (1951): 138–140. (na ćirilici)
46. Protić, Žarko. „U spomen Slobodanu M. Komadiniću 1912–1979 višem bibliotekaru, bibliografu i dokumentaristi”. *Bibliotekar: časopis Saveza bibliotečkih radnika Srbije* god. 31, br. 1–3 (januar–jun 1979): 16–29. (na ćirilici)
47. „Skupština Saveza bibliotečkih radnika Srbije 13. XII 1975. – Izveštaji komisija”. *Bibliotekar: časopis Saveza bibliotečkih radnika Srbije* god. 27, br. 5–6 (septembar–decembar 1975): 626–634. (na ćirilici)
48. „Skupština Saveza bibliotečkih radnika Srbije 13. XII 1975. – Izveštaj o radu Društva bibliotekara SR Srbije između osamnaeste i devetnaeste skupštine (15. jun 1972 – 13. decembar 1975)”. *Bibliotekar: časopis Saveza bibliotečkih radnika Srbije* god. 27, br. 5–6 (septembar–decembar 1975): 610–626. (na ćirilici)
49. „Skupština Saveza bibliotečkih radnika Srbije 13. XII 1975. – Zapisnik sa skupštine 13. XII 1975. godine”. *Bibliotekar: časopis Saveza bibliotečkih radnika Srbije* god. 27, br. 5–6 (septembar–decembar 1975): 634–636. (na ćirilici)
50. Stajić, Branka. „Razmena zvaničnih publikacija u praksi FNRJ”. *Bibliotekar: organ Društva bibliotekara NR Srbije* god. 12, br. 1–2 (1960): 28–34. (na ćirilici)
51. Stefanović Irena. „Milica Prodanović – upravnik Univerzitetske biblioteke 'Svetozar Marković' 1944–1961”. *Bibliotekar: organ Društva bibliotekara NR Srbije* god. 13, br. 4 (1961), 207–215. (na ćirilici)
52. Stokić Simončić, Gordana. „Društvo jugoslovenskih bibliotekara i Bibliotekarsko društvo Srbije: kontinuitet profesionalnog udruživanja”. *Čitalište: naučni časopis za teoriju i praksu bibliotekarstva* god. 16, br. 31 (novembar 2017): 56–61. (na ćirilici)
53. Stokić Simončić, Gordana i Željko Vučković. „Osnovni pravci razvoja bibliotekarstva u Srbiji 1945–1990”. U: *Biblioteke i identitet: Prolegomena za istoriju modernog srpskog bibliotekarstva*, 45–71. Pančevo: Gradska biblioteka; Novi Sad: Filozofski fakultet Univerziteta u Novom Sadu, 2012. (na ćirilici)
54. Stošić, Dušica. „Društvo bibliotekara Srbije XIII godišnja Skupština – Izveštaj uprave Društva bibliotekara za 1961/62. godinu”. *Bibliotekar: organ Društva bibliotekara NR Srbije* god. 14, br. 2 (1962): 179–190. (na ćirilici)
55. Veselinović, Olga. „Dr Dušan Milačić”. *Bibliotekar: organ Društva bibliotekara NR Srbije* god. br. 5 (1972): 555–560. (na ćirilici)
56. Vraneš, Aleksandra. *Osnovi bibliografije*. Beograd: Narodna biblioteka Srbije, 2001. (na ćirilici)

57. „Zapisnik sa X redovne godišnje skupštine Društva bibliotekara N.R. Srbije, održane na dan 1 marta 1959 godine u Univerzitetској библиотеци 'Svetozar Marković' u Beogradu”. *Bibliotekar: organ Društva bibliotekara NR Srbije* god. 11, br. 1–2 (1959): 104–108. (na ćirilici)
58. „Zapisnik sa XI redovne godišnje skupštine Društva bibliotekara NR Srbije, održane na dan 12. marta 1960. godine u Narodnoj библиотеци u Beogradu”. *Bibliotekar: organ Društva bibliotekara NR Srbije* god. 12, br. 1–2 (1960): 72–75. (na ćirilici)
59. „Zapisnik 18. Skupštine Društva bibliotekara SR Srbije, održane 15. i 16. juna 1972. u Arandelovcu”. *Bibliotekar: organ Društva bibliotekara NR Srbije* god. 24, br. 4 (jul–avgust 1972): 509–519. (na ćirilici)
60. Živković, Bogomila. „VI Skupština Saveza društava bibliotekara Jugoslavije (Sarajevo 23 – 24. X 1975. godine)”. *Bibliotekar: časopis Saveza bibliotečkih radnika Srbije* god. 27, br. 5–6 (septembar–decembar 1975): 607–609. (na ćirilici)

Biljana M. Đurašinić

Educons University, Project Management College – Library, Belgrade

biljana.djurasinovic@gmail.com

PROFESSIONAL CONTRIBUTION OF SLOBODAN KOMADINIĆ (1912–1979) TO THE FORMATION OF SERBIAN LIBRARIANSHIP AFTER THE SECOND WORLD WAR

Summary: The paper represents an overview of the professional engagement of Slobodan Komadinić (1912–1979), a librarian and bibliographer at the Yugoslav Bibliographic Institute. For a long time, he participated in many activities of the Bibliography and Documentation Section of the Serbian Library Association, as well as of the Union of Library Associations of Yugoslavia. An important part of his activities was also his participation in the work of the International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA), which gave him a chance to get acquainted with the international theory and practice of librarianship. This involvement gave him the opportunity to use this knowledge in the post-war librarianship of Serbia and Yugoslavia. Since he was an employee of the Yugoslav Bibliographic Institute, an institution of the highest priority in the field of bibliography in Yugoslavia, through his many lectures he transferred all relevant information about the bibliographic practice, mainly to his colleagues. His theoretical works have been focused on bibliography. It can be said that his most important accomplishment in the creation of different bibliographies was in the period from 1954 to 1960 when he participated in the creation of the Serbian Retrospective Bibliography and publications issued by the Yugoslav Bibliographic Institute. Participating in different commissions of the Society, Slobodan Komadinić actively contributed to all activities considering library education, which provided a good basis for the creation of the Library and Information Science Department at the Faculty of Philology in Belgrade, some twenty years later.

Keywords: Slobodan Komadinić (1912–1979), librarian and bibliographer, Yugoslav Bibliographic Institute, Serbian Library Association – Bibliography and Documentation Section, Union of Library Associations of Yugoslavia, Serbian Retrospective Bibliography, International Federation of Library Associations and Institutions, library education.

Примљено: 4. септембра 2022.

Прихваћено: 19. октобра 2022.